

УДК 342.9

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС;
ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

Артюшенко Олександр Вікторович

заступник начальника кафедри загальновійськових дисциплін

Військово-юридичний інститут

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, підполковник

Artiushenko Oleksandr

Deputy Head of the Department of General Military Disciplines

Military Law Institute of

Yaroslav Mudryi National Law University

ORCID: 0000-0002-2831-8518

Іващенко Сергій Миколайович

доцент кафедри права Національної безпеки та правової роботи

Військово-юридичний інститут

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, полковник

Ivashchenko Serhii

Associate Professor of the Department of National Security and Law Work

Military Law Institute of

Yaroslav Mudryi National Law University

ORCID: 0000-0001-6846-7422

Сідак Анастасія Павлівна

курсантка

Військово-юридичного інституту

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, солдат

Sidak Anastasiia

Cadet of the

Military Law Institute of

Yaroslav Mudryi National Law University

DOI: 10.25313/2520-2308-2024-7-10082

ПРАВОВА РОБОТА У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ: ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ ДОРОЖНЬОГО РУХУ

LEGAL WORK IN THE ARMED FORCES OF UKRAINE: LEGAL LIABILITY OF MILITARY PERSONNEL FOR VIOLATION OF TRAFFIC RULES

Анотація. Вступ. Стаття присвячена дослідженню правових норм, що регулюють відповідальність військовослужбовців за порушення правил дорожнього руху в Україні, що є важливою темою для аналізу. У цьому випадку розглядається спеціальний суб'єкт правопорушення – військовослужбовець. Розглядаються та аналізуються процедури притягнення військовослужбовців до відповідальності за порушення законодавства, яке регулює правила дорожнього руху. Обговорюються умови, за яких вони проходять військову службу, види адміністративних стягнень за порушення у військовій сфері, а також особливості притягнення військовослужбовців до адміністративної відповідальності відповідно до загальних правил.

Визначено, що нормативно-правове регулювання відповідальності за порушення правил дорожнього руху спрямоване на захист суспільних відносин у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху і включає такі види відповідальності: цивільно-правову, адміністративну та кримінальну. Цивільно-правова відповідальність за порушення правил дорожнього руху полягає у відшкодуванні збитків, завданих використанням транспортних засобів, які є джерелом підвищеної небезпеки. Адміністративна відповідальність передбачає накладення стягнень на учасників дорожнього руху за порушення

правил, експлуатації транспорту та доріг. Кримінальна відповідальність у сфері безпеки дорожнього руху настає у випадках, коли під час користування транспортним засобом створюється загроза для життя і здоров'я людей, власності, екологічної та громадської безпеки, прав і законних інтересів громадян, а також підприємств, установ і організацій.

Мета. Метою статті є комплексне дослідження та аналіз особливостей юридичної відповідальності військовослужбовців за порушення правил дорожнього руху. Також зазначення заходів, що спрямовані на запобігання порушень правил дорожнього руху військовослужбовцями. Комплексний огляд цих питань дозволить всебічно розкрити тему юридичної відповідальності військовослужбовців за порушення правил дорожнього руху та визначити шляхи її вдосконалення.

Матеріали і методи. Для дослідження юридичної відповідальності військовослужбовців за порушення правил дорожнього руху було використано кілька методологічних підходів. Перш за все, здійснено аналіз чинного законодавства України, яке регулює відповідальність військовослужбовців, зокрема, Конституцію України, Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України та спеціальних законодавчих актів, що регламентують військову службу.

Дослідження включало: використання порівняльного методу для виявлення особливостей правового регулювання відповідальності військовослужбовців у різних країнах; методи теоретичного узагальнення та групування для характеристики складових дослідження юридичної відповідальності військовослужбовців за порушення правил дорожнього руху; метод системного аналізу був застосований для визначення ефективності чинних механізмів притягнення військовослужбовців до відповідальності та розробки рекомендацій щодо їх вдосконалення.

Результати. Розкрито питання юридичної відповідальності військовослужбовців за порушення правил дорожнього руху, враховуючи специфіку їх правового статусу та вимоги законодавства. Досліджено нормативно-правові акти, що регулюють відповідальність військових за дорожні правопорушення, зокрема положення Кримінального кодексу України, Кодексу України про адміністративні правопорушення та внутрішньої дисциплінарної документації. Встановлено, що відповідальність військовослужбовців за порушення правил дорожнього руху може мати кримінальний, адміністративний та дисциплінарний характер. Наголошено на особливостях притягнення військових до відповідальності, зокрема, на підставі положень військової прокуратури та військових судів, що розглядають подібні правопорушення.

З'ясовано, що заходи юридичної відповідальності для військовослужбовців за порушення правил дорожнього руху передбачають не тільки штрафи та позбавлення права керування транспортними засобами, але й можуть включати арешт, позбавлення волі та службові стягнення. Висвітлено роль командирів військових частин у забезпеченні дотримання правил дорожнього руху підлеглими та дисциплінарної практики щодо порушників. Підкреслено необхідність підвищення рівня правової обізнаності військовослужбовців та вдосконалення системи профілактичних заходів для запобігання порушенням правил дорожнього руху з боку військових.

Перспективи. У даній статті пропонується дослідити юридичну відповідальність військовослужбовців за порушення правил дорожнього руху з урахуванням специфіки їхнього правового статусу. Особливу увагу варто приділити аналізу нормативно-правових актів, що регулюють цю сферу, а також порівняльному дослідженню практики застосування санкцій до військовослужбовців у різних країнах. Важливо також розглянути питання відповідності дисциплінарної та адміністративної відповідальності, враховуючи можливі конфлікти між військовими статутами та загальногромадянським законодавством. Дослідження має на меті виявити прогалини та суперечності у чинному законодавстві та надати рекомендації щодо його вдосконалення.

Ключові слова: Збройні сили України (ЗСУ), військовослужбовець, юридична відповідальність, правила дорожнього руху, адміністративні правопорушення, кримінальні правопорушення, правопорядок, воєнний стан.

Summary. Introduction. The article is devoted to the study of legal provisions regulating the liability of military personnel for violation of traffic rules in Ukraine, which is an important topic for analysis. In this case, the author considers a special subject of the offence – a serviceman. The author examines and analyses the procedures for bringing servicemen to justice for violations of the legislation governing traffic rules. The author discusses the conditions under which they perform military service, the types of administrative penalties for violations in the military sphere, and the peculiarities of bringing servicemen to administrative liability in accordance with the general rules.

It is determined that the legal regulation of liability for violation of traffic rules is aimed at protecting public relations in the field of road safety and includes the following types of liability: civil, administrative and criminal. Civil liability for violations of traffic rules is to compensate for damages caused by the use of vehicles that are a source of increased danger. Administrative liability involves the imposition of penalties on road users for violations of the rules, operation of transport and roads. Criminal liability in the area of road safety is incurred in cases where the use of a vehicle poses a threat to human life and health, property, environmental and public safety, rights and legitimate interests of citizens, as well as enterprises, institutions and organisations.

Purpose. The purpose of the article is to provide a comprehensive study and analysis of the peculiarities of legal liability of servicemen for violation of traffic rules. Also, to identify measures aimed at preventing violations of traffic rules by military personnel. A comprehensive review of these issues will allow us to comprehensively cover the topic of legal liability of servicemen for violation of traffic rules and identify ways to improve it.

Materials and Methods. Several methodological approaches were used to study the legal liability of servicemen for violation of traffic rules. First of all, an analysis of the current legislation of Ukraine regulating the liability of servicemen was carried out,

in particular, the Constitution of Ukraine, the Code of Administrative Offences of Ukraine, the Criminal Code of Ukraine and special legislative acts regulating military service.

The research included: the use of a comparative method to identify the specifics of legal regulation of military liability in different countries; methods of theoretical generalisation and grouping to characterise the components of the study of legal liability of military personnel for violation of traffic rules; the method of systematic analysis was used to determine the effectiveness of the existing mechanisms for bringing military personnel to justice and to develop recommendations for their improvement.

Results. The article deals with the issue of legal liability of servicemen for violation of traffic rules, taking into account the specifics of their legal status and legal requirements. The author examines the legal acts regulating the liability of military personnel for road traffic offences, in particular, the provisions of the Criminal Code of Ukraine, the Code of Ukraine on Administrative Offences and internal disciplinary documentation. It is established that the liability of servicemen for violation of traffic rules may be criminal, administrative and disciplinary in nature. The author emphasises the peculiarities of bringing military personnel to liability, in particular, on the basis of the provisions of the military prosecutor's office and military courts which consider such offences.

It is established that legal liability for servicemen for violation of traffic rules includes not only fines and deprivation of the right to drive vehicles, but may also include arrest, imprisonment and official disciplinary action. The author highlights the role of military unit commanders in ensuring compliance with traffic rules by their subordinates and disciplinary practice against violators. The author emphasises the need to raise the level of legal awareness of military personnel and improve the system of preventive measures to prevent traffic violations by the military.

Discussion. This article proposes to study the legal liability of servicemen for violation of traffic rules, taking into account the specifics of their legal status. Particular attention should be paid to the analysis of legal acts regulating this area, as well as to a comparative study of the practice of imposing sanctions on military personnel in different countries. It is also important to consider the issue of compliance of disciplinary and administrative responsibility, taking into account possible conflicts between military regulations and civilian legislation. The study aims to identify gaps and contradictions in the current legislation and provide recommendations for its improvement.

Key words: Armed Forces of Ukraine (AFU), serviceman, legal responsibility, traffic rules, administrative offences, criminal offences, law and order, martial law.

Постановка проблеми. Питання відповідальності військовослужбовців за порушення правил дорожнього руху (ПДР) набуло особливої актуальності в контексті війни в Україні. З одного боку, військовослужбовці виконують важливі завдання з оборони країни, часто пересуваючись транспортними засобами в умовах підвищеної небезпеки. З іншого боку, нехтування ПДР може призвести до трагічних наслідків як для самих військових, так і для цивільного населення. Військовослужбовці, як і інші громадяни, зобов'язані дотримуватися правил дорожнього руху. Однак, специфіка їх діяльності та часта необхідність швидкого реагування на різні ситуації може ускладнювати виконання цих правил. Тому важливо визначити особливості юридичної відповідальності військовослужбовців у таких випадках.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В останні роки з'явилося ряд досліджень та публікацій, в яких започатковано розв'язання та регулювання проблем, що пов'язані з юридичною відповідальністю за порушення правил дорожнього руху. До науковців, що досліджують даний аспект відносять: Колодяжного М. Г. [1], Кисельову М. С. [4]. Попри існування численних досліджень та публікацій щодо цієї теми, залишаються невирішені аспекти, які потребують уваги. Зокрема, це недостатнє усвідомлення військовослужбовцями важливості дотримання правил дорожнього руху, недосконалість законодавства, що визначає їх юридичну відповідальність за такі порушення, слабкий контроль за виконанням ПДР серед військових, а також відсутність ефективної системи покарань

за їх недотримання. Дослідники, які аналізували особливості адміністративно-правової відповідальності військовослужбовців наступні: Кушнір М. В. [6], Мельник С. М., Григоренко Є. І., Передерій О. С [7].

Метою статті є комплексне дослідження та аналіз особливостей юридичної відповідальності військовослужбовців за порушення правил дорожнього руху. Також зазначення заходів, що спрямовані на запобігання порушень правил дорожнього руху військовослужбовцями. Комплексний огляд цих питань дозволить всебічно розкрити тему юридичної відповідальності військовослужбовців за порушення правил дорожнього руху та визначити шляхи її вдосконалення.

Матеріали і методи. Для дослідження юридичної відповідальності військовослужбовців за порушення правил дорожнього руху було використано кілька методологічних підходів. Перш за все, здійснено аналіз чинного законодавства України, яке регулює відповідальність військовослужбовців, зокрема, Конституцію України, Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України та спеціальних законодавчих актів, що регламентують військову службу.

Дослідження включало: використання порівняльного методу для виявлення особливостей правового регулювання відповідальності військовослужбовців у різних країнах; методи теоретичного узагальнення та групування для характеристики складових дослідження юридичної відповідальності військовослужбовців за порушення правил дорожнього руху; метод

системного аналізу був застосований для визначення ефективності чинних механізмів притягнення військовослужбовців до відповідальності та розробки рекомендацій щодо їх вдосконалення.

Виклад основного матеріалу. Україна та український народ нині переживають непрості і, без сумніву, вирішальні часи. Це зумовлено зовнішньою військовою агресією, яка має на меті повалення конституційного ладу, порушення суверенітету та територіальної цілісності нашої держави, а також знищення українського народу як окремого етносу, разом із заборonoю його багатовікової історії, культури, мови та традицій. У цьому контексті особливо важливо розглянути питання порушення правил дорожнього руху військовослужбовцями, які є одними з ключових захисників державного суверенітету. Невиконання військовими обов'язків щодо дотримання ПДР не лише ставить під загрозу життя і здоров'я громадян, але й підриває загальний порядок та безпеку в умовах війни [1, с. 92]. Тому, на тлі зовнішньої агресії, надзвичайно важливо забезпечити суворий контроль за дотриманням правил дорожнього руху серед військовослужбовців, впровадити ефективні механізми відповідальності за їх порушення, аби зберегти внутрішню стабільність та безпеку держави.

Загалом у статті 17 Конституції України зазначено, що захист суверенітету і територіальної цілісності держави, а також забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є основними функціями держави і обов'язком всіх громадян України [2]. Закони України «Про військовий обов'язок і військову службу», «Про Збройні Сили України» та «Про оборону України» визначають військову службу як особливий вид державної служби, яка включає професійну діяльність громадян України, іноземців та осіб без громадянства, придатних за станом здоров'я і віком, пов'язану з обороною країни, її незалежності та територіальної цілісності.

Збройні Сили України є військовим формуванням, яке відповідно до Конституції виконує завдання з оборони держави, захисту її суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності. Згідно з пунктом 3 статті 24 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу», військовослужбовці вважаються такими, що: виконують обов'язки військової служби, коли вони перебувають на території військової частини або в іншому місці роботи протягом робочого (навчального) часу, включно з перервами, встановленими розпорядком; на шляху до місця служби або з нього, під час службових поїздок; поза військовою частиною, якщо це відповідає їхнім службовим обов'язкам або вони перебувають там за наказом командира; під час виконання державних обов'язків, навіть якщо ці обов'язки не пов'язані з військовою службою; та під час виконання обов'язків з урятування людського життя, охорони державної власності, підтримання військової дисципліни та правопорядку [3].

У контексті порушень правил дорожнього руху, військовослужбовці також підлягають відповідальності згідно з чинним законодавством України. Незалежно від того, чи порушення відбулося на території військової частини, під час службової поїздки чи на шляху до місця служби, такі дії розглядаються через призму відповідних нормативно-правових актів. Це включає цивільно-правову, адміністративну та кримінальну відповідальність, залежно від тяжкості і наслідків порушення.

Відповідальність за порушення правил дорожнього руху в Україні реалізується через накладання відповідних стягнень згідно з чинним законодавством. На сьогоднішній день українське законодавство передбачає три основні види відповідальності за такі порушення: цивільно-правову, адміністративну та кримінальну відповідальність.

Цивільно-правова відповідальність за порушення правил дорожнього законодавства закріплена в Цивільному кодексі України. Цивільно-правова відповідальність полягає у відшкодуванні шкоди, завданої використанням транспортних засобів [4]. Цим нормативно-правовим актом встановлена матеріальна відповідальність за шкоду, яку можуть спричинити транспортні засоби, що визнані джерелом підвищеної небезпеки.

Законодавством встановлено, що шкода, завдана джерелом підвищеної небезпеки, відшкодовується особою, яка на відповідній правовій підставі (право власності, інше речове право, договір підряду, оренди тощо) володіє транспортним засобом, механізмом, іншим об'єктом, використання, зберігання або утримання якого створює підвищену небезпеку. Особа, яка неправомірно заволоділа транспортним засобом, механізмом, іншим об'єктом, завдала шкоди діяльністю щодо його використання, зберігання або утримання, зобов'язана відшкодувати її на загальних підставах. Якщо неправомірному заволодінню іншою особою транспортним засобом, механізмом, іншим об'єктом сприяла недбалість її власника (володільця), шкода, завдана діяльністю щодо його використання, зберігання або утримання, відшкодовується ними.

Адміністративна відповідальність включає накладення штрафів та інших санкцій на порушників правил дорожнього руху.

Відповідно до статті 15 Кодексу України про адміністративні правопорушення (КпАП), водії транспортних засобів Збройних Сил України, які є військовослужбовцями строкової служби, несуть відповідальність за адміністративні правопорушення відповідно до дисциплінарних статутів. За порушення Правил дорожнього руху такими військовослужбовцями штрафи як адміністративні стягнення не застосовуються, до них використовується попередження. Справи про вчинення таких правопорушень розглядаються військовими інспекціями. Посадові особи інспекції безпеки дорожнього руху можуть на-

кладати адміністративні стягнення у вигляді попередження або передавати матеріали про правопорушення командирам (начальникам) для вирішення питання про відповідальність згідно з Дисциплінарним статутом Збройних Сил України [6, с. 458].

Військова інспекція безпеки дорожнього руху Військової служби правопорядку у Збройних Силах України розглядає справи про правопорушення, вчинені водіями військових транспортних засобів — військовослужбовцями, військовозобов'язаними та резервістами під час проходження зборів, а також працівниками Збройних Сил України під час виконання службових обов'язків. Це охоплює правопорушення, передбачені частинами першою, четвертою і п'ятою статті 121, статтею 121, частинами першою, другою і третьою статті 122, частиною першою статті 123, статтями 124–126, статтею 132 цього Кодексу [7].

Від імені військової інспекції безпеки дорожнього руху Військової служби правопорядку у Збройних Силах України справи про адміністративні правопорушення мають право розглядати посадові особи цієї інспекції. Розглянувши справу, посадова особа може накласти адміністративне стягнення у вигляді попередження або передати матеріали відповідним командирам (начальникам) для вирішення питання про відповідальність згідно з Дисциплінарним статутом Збройних Сил України [8, с. 41].

Протоколи про порушення правил дорожнього руху, вчинені водіями військових транспортних засобів — військовослужбовцями, військовозобов'язаними та резервістами під час зборів, а також працівниками Збройних Сил України під час виконання службових обов'язків, за які може бути накладено адміністративне стягнення у вигляді позбавлення права керування транспортним засобом, передаються військовими інспекторами безпеки дорожнього руху до суду [9, с. 142].

Кримінальна відповідальність настає у випадках, коли порушення правил дорожнього руху призводить до серйозних наслідків, таких як загроза для життя, здоров'я людей або громадської безпеки. Кожен вид відповідальності має свої специфічні правові механізми і застосовується залежно від характеру і тяжкості порушення [5]. Штраф або виправні роботи, або арешт, або обмеження волі з позбавленням права керування транспортним засобом або без такого призначаються у випадках, зазначені в Кримінальному Кодексі України:

1. Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами, що спричинило середньої тяжкості тілесне ушкодження (ч. 1 ст. 286).

2. Порушення чинних на транспорті правил, якщо це спричинило загибель людей або інші тяжкі наслідки (ст. 291).

Позбавлення волі з позбавленням права керування транспортними засобами або без такого призначається за умови:

1. Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами, що призвело до заподіяння тяжкого тілесного ушкодження або смерті потерпілого, або призвело до загибелі кількох осіб (ч. 2, 3 ст. 286).

2. Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особою, яка керує транспортним засобом у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, що спричинило потерпілому середньої тяжкості тілесне ушкодження (12, ч. 1 ст. 286).

Позбавлення волі з конфіскацією майна чи без такої призначається за незаконне заволодіння транспортним засобом, якщо вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб, або поєднані з насильством, яке не є небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого, або з погрозою застосування такого насильства, або поєднані з проникненням у приміщення чи інше сховище, або якщо вони завдали значної матеріальної шкоди або вчинені організованою групою або поєднані з насильством, небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого, або з погрозою застосування такого насильства, або якщо вони завдали великої матеріальної шкоди (ч. 2, 3 ст. 289).

Існує ряд особливостей відповідальності військовослужбовців за порушення ПДР:

1. Військовослужбовці, які керують транспортними засобами Збройних Сил України, несуть відповідальність за адміністративні правопорушення згідно з дисциплінарними статутами.

2. До військовослужбовців строкової служби, які керують транспортними засобами Збройних Сил України, не застосовується штраф як адміністративне стягнення. До них застосовується попередження.

3. Військовослужбовці, які керують власними транспортними засобами, несуть відповідальність за порушення ПДР на загальних підставах [10, с. 428].

На базі вище зазначеної інформації доцільно зауважити, що для вирішення проблеми юридичної відповідальності військовослужбовців за порушення ПДР необхідно: проводити активну роботу з військовослужбовцями щодо питань дотримання правил дорожнього руху, підвищуючи їхню обізнаність про важливість безпечного керування транспортними засобами. Крім цього, слід вдосконалити законодавство про юридичну відповідальність військовослужбовців за порушення правил дорожнього руху, забезпечуючи чіткі та ефективні правові механізми для притягнення до відповідальності. Одночасно потрібно зміцнити контроль за дотриманням правил дорожнього руху військовослужбовцями, впроваджуючи більш жорсткі заходи нагляду та моніторингу. Важливо також запровадити дієву систему покарань за порушення правил дорожнього руху серед військовослужбовців, яка включатиме як адміністративні, так

Таблиця 1

Мінімізація ризиків порушення ПДР військовослужбовцями

Захід	Опис	Переваги	Недоліки
Проведення активної роботи з військово-службовцями	Підвищення обізнаності про важливість безпечного керування транспортними засобами	– зниження кількості порушень ПДР; – підвищення рівня відповідальності; – зміцнення дисципліни	– витрати на проведення заходів; – можлива низька ефективність при формальному підході
Вдосконалення законодавства	Забезпечення чітких та ефективних правових механізмів для притягнення до відповідальності	– ясне та однозначне тлумачення норм ПДР; – справедливе та пропорційне покарання	– складність та тривалість законодавчого процесу; – можлива необхідність внесення змін до інших нормативно-правових актів
Зміцнення контролю за дотриманням ПДР	Впровадження більш жорстких заходів нагляду та моніторингу	– своєчасне виявлення та припинення порушень; – створення атмосфери невідворотності покарання	– витрати на посилення контролю; – можливе порушення прав та свобод військовослужбовців
Запровадження дієвої системи покарань	Включення адміністративних та дисциплінарних заходів	– витрати на посилення контролю; – можливе порушення прав та свобод військовослужбовців	– можлива жорсткість покарання; – негативний вплив на морально-психологічний стан військовослужбовців

і дисциплінарні заходи, що сприятиме зменшенню кількості правопорушень та підвищенню загального рівня безпеки на дорогах.

На основі вище зазначених рекомендацій доцільно звести узагальнюючу таблицю щодо мінімізації ризиків виникнення порушень правил дорожнього руху військовослужбовців (табл. 1).

Висновки і перспективи подальших досліджень. Дослідження юридичної відповідальності військовослужбовців за порушення ПДР має важливе значення для забезпечення безпеки дорожнього руху як у мирний, так і у воєнний час. Результати цих досліджень можуть бути використані для розробки більш ефективних заходів щодо запобігання пору-

шенням ПДР військовослужбовцями, а також для удосконалення законодавства про юридичну відповідальність за такі порушення. Подальші дослідження можуть зосередитися на причинах порушень правил дорожнього руху військовослужбовцями, а також на аналізі застосування законодавства щодо їхньої юридичної відповідальності. Дослідження міжнародного досвіду також буде корисним для вдосконалення системи відповідальності в Україні. Результатом таких досліджень можуть стати рекомендації щодо покращення системи відповідальності військовослужбовців за порушення правил дорожнього руху, що сприятиме підвищенню ефективності та справедливості цього процесу.

Література

1. Колодяжний М. Г. Перспективи формування нульової толерантності щодо порушення правил дорожнього руху. *Нова архітектура безпекового середовища України: зб. тез № 74 Всеукр. наук.-практ. конф.* (м. Харків, 23 грудня, 2022 р.). Харків : Юрайт, 2022. С. 91–95. URL: <https://tinyurl.com/53e72psz> (дата звернення: 29.05.2024).
2. Конституція України : ЗУ від 28.06.1996 № 30. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 29.05.2024).
3. Про військовий обов'язок і військову службу : Закон України від 25.03.1992 № 2232-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12#Text> (дата звернення: 29.05.2024).
4. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. Дата оновлення: 27.04.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 29.05.2024).
5. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. Дата оновлення: 19.05.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 29.05.2024).
6. Кисельова М. С. Нормативно-правове регулювання відповідальності за порушення правил дорожнього руху в Україні. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 6. С. 457–461. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/294720/287563> (дата звернення: 29.05.2024).
7. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X. URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/KD0005?an=982741&ed=2017_01_01 (дата звернення: 29.05.2024).

8. Туркот М. Розмежування адміністративної і дисциплінарної відповідальності військовослужбовців. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2017. № 1. С. 40–47. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnapu_2017_1_8 (дата звернення: 29.05.2024).

9. Кушнір М. В. Особливості адміністративно-правової відповідальності військовослужбовців. М. В. Кушнір. *Наука і правоохорона*. 2017. № 2. С. 138–143. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nip_2017_2_22 (дата звернення: 29.05.2024).

10. Мельник С. М., Григоренко Є. І., Передерій О. С. Соціально-правова характеристика інституту юридичної відповідальності військовослужбовців збройних сил України в аспекті забезпечення законності і правопорядку. *Baltic Journal of Economic Studies*. С. 422–439. URL: <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/322/8775/18376-1?inline=1> (дата звернення: 29.05.2024).

References

1. Prospects for the formation of zero tolerance for traffic violations. *The new architecture of the security environment of Ukraine: collection of abstracts № 74 of the All-Ukrainian scientific and practical conference* (Kharkiv, 23 December, 2022). Kharkiv: Jurait, 2022. pp. 91–95. URL: <https://tinyurl.com/53e72psx> [in Ukrainian].

2. The Constitution of Ukraine: Law of Ukraine of 28.06.1996 No. 30. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].

3. On Military Duty and Military Service: Law of Ukraine of 25.03.1992 No. 2232-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12#Text> [in Ukrainian].

4. The Civil Code of Ukraine: Law of Ukraine of 16.01.2003 No. 435-IV. Date of update: 27.04.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> [in Ukrainian].

5. Criminal Code of Ukraine: Law of Ukraine of 05.04.2001 No. 2341-III. Date of update: 19.05.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> [in Ukrainian].

6. Kyselova M. S. Regulatory and legal regulation of liability for violation of traffic rules in Ukraine. *Analytical and comparative jurisprudence*. 2023. № 6. P. 457–461. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/294720/287563> [in Ukrainian].

7. Code of Ukraine on Administrative Offences of 07.12.1984 No. 8073-X. URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/KD0005?an=982741&ed=2017_01_01 [in Ukrainian].

8. Turkot M. Differentiation of administrative and disciplinary responsibility of servicemen. *Bulletin of the National Academy of Prosecution of Ukraine*. 2017. № 1. P. 40–47. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnapu_2017_1_8 [in Ukrainian].

9. Kushnir M. V. Features of administrative and legal responsibility of servicemen. *Science and Law Enforcement*. 2017. № 2. P. 138–143. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nip_2017_2_22 [in Ukrainian].

10. Melnyk S. M., Hryhorenko E. I., Perederiy O. S. Social and Legal Characteristics of the Institute of Legal Responsibility of the Military Personnel of the Armed Forces of Ukraine in the Aspect of Ensuring Law and Order. *Baltic Journal of Economic Studies*. P. 422–439. URL: <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/322/8775/18376-1?inline=1> [in Ukrainian].